

Pasient (PAS): _____ Testleder (TL): _____ Dato: _____

Bruk KT-NR3 til utredning, forløpskontroll og evaluering av behandlingseffekt ved demens, hjerneslag og andre sykdommer som påvirker kognitiv funksjon. KT-NR3 kan inngå ved vurdering av om helsekrav for førerkort er oppfylt. KT-NR3 avdekker svikt i semantisk hukommelse (kunnskap om hvilke tall som er på klokka, tallplassering og hva som er time- og minuttviser), rom-, retnings- og tidsorienteringsevne, visuell persepsjon, visuell oppmerksomhet (neglekt) og eksekutiv funksjon (abstrakt tenkning, organisering og planmessig utførelse). KT-NR3 forutsetter at PAS kunne klokka *før* sykdom. Utførelse kan påvirkes av svekket syn og hørsel, smerter, lav testinnsats, afasi, dyskalkuli, tremor, nedsatt førighet, blyant i ikke-dominant hånd og lite skolegang. Ved behov bør PAS bruke briller og hørselshjelpemidler.

Sørg for at PAS ikke kan se på klokke ved utførelse. Ikke la PAS rotere testarket ved tallinnsettelse, hold på arket om nødvendig. Ha flere testark tilgjengelig for ev. umiddelbar retest. Les **uthevet** tekst høyt, langsomt og tydelig. Gjenta instruksjon ved behov.

1. Legg blyant, viskelær og ett testark på bordet foran PAS. Si: Tenk deg at denne sirkelen forestiller en klokke. Uten å se på en annen klokke, sett inn alle timetallene der de skal være, slik som på en vanlig klokke. Gjør det så nøyaktig som mulig.

- PAS kan på eget initiativ markere senter av sirkel: f.eks. x, o, •. Det er ikke tillatt at TL gjør dette.
- Setter PAS hjelpestrek(er) gjennom klokka: f.eks. ⊕, ⊗, skal TL stoppe dette. Si at hjelpestreker gjennom klokka ikke er tillatt. Bruk nytt testark, ev. visker TL hjelpestreken(e) helt ut. Gjenta instruksjon. Settes på nytt hjelpestreker gjennom klokka, gi 0 poeng. Dokumentér utførelser.
- Utelater PAS ett eller flere tall (setter f.eks. kun inn 3, 6, 9, 12), gjenta instruksjon. Legg vekt på ordene *alle timetallene*.
- Markeringsstreker (–) eller prikker (•) kan ikke erstatte tall. Ved markeringsstreker/prikker istedenfor tall, si: **Sett også inn alle timetallene.**
- Tegnes «stoppeklokke» (tall 1–30, 1–60, 5–60 ev. kun 15, 30, 45, 60), gjenta instruksjon. Legg vekt på ordene *alle timetallene* og *vanlig*. Korrigeres ikke tall, be PAS likevel tegne inn viserne. Utfør så umiddelbar retest. Legg vekt på ordene *alle timetallene* og *vanlig*. Tegnes nok en «stoppeklokke», la PAS fullføre. Skår beste forsøk. Dokumentér utførelser.

2. Etter at PAS har satt inn tall (tall kan være utelatt tross gjentatt instruksjon), si: Tegn nå inn viserne slik at klokka er nøyaktig ti over elleve. TL kan be PAS gjenta klokkeslettet for å sikre at PAS oppfattet dette korrekt.

Er PAS misfornøyd med utførelse, og denne er feil (< 5 poeng), be PAS korrigere. Vil PAS endre mye, bruk nytt testark. Skår beste forsøk. Er TL i tvil om resultatet er valid (ved slurv, lav testinnsats, utførelse i grenseområdet mellom godkjent og ikke godkjent), utfør umiddelbar retest.

- Ved **rett klokkeslett** (minuttviser ≤ +/- 1 min fra ti over hel og timeviser i området rett før 11 til nærmere 11 enn 12) og omtrent like lange visere, si: **Viserne er like lange. Hvilken skal være lang, hvilken skal være kort?** Gi 5 poeng om korrekt, 4 poeng ved ombytte av visere.
- Poengsetting for avstand mellom startpunkt visere og senter av sirkel ved **rett klokkeslett**: Gi 5 poeng når begge visere starter ≤ 1 cm fra senter. Gi maks 4 poeng når viser(e) starter > 1 cm og ≤ 2 cm fra senter. Gi 3 poeng når viser(e) starter > 2 cm fra senter tross umiddelbar retest.
- Umiddelbar retest ved **rett klokkeslett** og tall 12–23/13–24 eller tall 1–12 i snudd rekkefølge. Bruk nytt testark og spesifisert instruksjon: **Sett inn tall på nytt. Sett nå kun inn de timetallene som er på en helt vanlig klokke, og på rett plass.** Etter at tall er satt inn, si: **Tegn nå inn viserne slik at klokka er nøyaktig ti over elleve.** Settes visere riktig, men igjen kun tall 12–23/13–24 eller 1–12 i snudd rekkefølge, gi 3 poeng. Settes visere og alle tall 1–12 på rett plass, gi 5 poeng, ev. 4 poeng ved liten plasseringsfeil viser(e) og/eller ombyttede visere.
- Poeng ved **feil klokkeslett**: 4 poeng ved liten plasseringsfeil viser(e): minuttviser > +/- 1 min og < +/- 4 min fra ti over hel, ev. timeviser nærmere 12 enn 11, eller nærmere 11 enn 10. 3 poeng ved stor plasseringsfeil: minuttviser ≥ +/- 4 min fra ti over hel, ev. timeviser ≥ 12, eller nærmere 10 enn 11.

Feilen med *lavest* skår gir poengskår (se skåringstabell og «Skåringsillustrasjoner Klokketest») med ett unntak: Er viserne på *12-timers ur* tegnet inn mot korrekt plasserte tall 11 og 2 (23 og 14, 23 og 2 eller 11 og 14), gi 3 poeng tross gjentatte, utelatte eller blandede timetall. Skår reduseres *ikke* ytterligere av flere feil på poengnivået som gir *lavest* skår. Ikke godkjent klokke (0–3 poeng) indikerer mulig kognitiv svikt som må undersøkes nærmere. Påfallende utførelse: lang tidsbruk, mye usikkerhet, ombyttede visere o.l. *kan* indikere mulig kognitiv svikt tross godkjent klokke. Å bare skrive poengskår eller «Klarer ikke klokka» eller «Grei klokke» i journal gir lite informasjon. Beskriv utførelse, type feil gjort og angi poengskår.

Skåringstabell KT-NR3. Godkjent klokke: 4 og 5 poeng. Behov for umiddelbar retest: Nei ☐ Ja ☐ → Forsøk nr. <input type="text"/> av <input type="text"/>	
5	Begge visere og alle 12 timetall 1–12 (ev. 24 timetall 1–12 og 13–24 i to tallrunder) på rett plass. Alle tall inne i, kun på eller kun utenfor sirkel
4	To visere, men liten plasseringsfeil viser(e) og/eller ombyttede visere, og/eller alle 12 timetall 1–12 i rett rekkefølge med plasseringsfeil
3	To visere og alle 12 timetall, men stor plasseringsfeil viser(e). Visere rett, men tall 12–23/13–24 (ev. 1–12 i snudd rekkefølge) tross retest
2	Alle 12 timetall, men kun én viser eller flere enn to. Viser(e) med, og alle sekundtall 1–30, 1–60 eller timetall 1–24 i én tallrunde tross retest
1	Færre eller flere enn 12 tall (se unntak*), viser(e) feil og tall gjentatt eller utelatt tross gjentatt instruksjon, tall i halve sirkelen, ingen visere
0	Ingen tall skrevet med siffer. Intet skrevet eller kun bokstaver, tallord, markeringsstreker, prikker eller symboler

10.09.2021 Design: Katinka Odner

* Unntak: 24-timers ur og stoppeklokke med alle 24, 30 eller 60 riktige tall i rekkefølge. Se også «Skåringsillustrasjoner Klokketest».

Ved vansker på KT-NR3 kan vurdering av kvalitativ utførelse og bruk av supplerende tester være nødvendig for å få et bedre bilde av årsak. Her kan Klokkekopieringstest (PAS skal kopiere timetall og så tegne inn visere) og Viserplasseringstest (PAS skal kun tegne inn visere på en urskive med forhåndsinnsatte timetall) være til hjelp. Ved eksekutiv svikt er fri utførelse (å sette inn timetall uten å se på klokka) redusert, kopiering ofte bedre. Ved visuospatial svikt er kopiering ofte like redusert som fri utførelse.

Mange leser klokka korrekt selv om de ikke klarer å tegne eller kopiere klokka. Ved tvil om PAS kan klokka, bruk Klokkesningstest (KLT-NR). Her skal PAS angi klokkeslett for 12 klokker. KLT-NR stiller færre eksekutive krav enn KT-NR3 og ingen visuokonstruktive krav.

